

En historie fra gamle dage...

Sad i dag på altanen og nød solen, blomsterne i haven og børnenes leg, og tankerne gik tilbage til dengang for 50 år siden, hvor mine forældre og jeg flyttede ind...

Det var et privilegium at få en lejlighed i malermester Årfings "fine" ejendom, og det havde ikke været uden betænkelighed fra ejerens side at lukke en familie med et barn ind. At jeg var en pige og gik i privatskole hjalp. Et enkelt barn boede her dog i forvejen, nemlig enkefrue Juels næsten voksne søn Jørgen, som mange år senere blev den advokat, der hjalp med at etablere vores andelsforening.

Det private gårdområde var virkelig privat, det var nemlig ejerens alene, og beboere måtte nok nyde synet, men bestemt ikke betræde græsset. Det samme gjaldt i øvrigt fællesområdet i midten af karreen. Ganske vist var der et mindre område med en gyng og en vippe under det store kastanietræ og en lille sandkasse var der sør'me også. En hel anden ting var at lege der. Der måtte ikke spilles bold, cykles, eller råbes og grines. Resten af midterarealet var græsklædt, men indhegnet af et lavt stakit og skilte med "græsset må ikke betrædes". Vi måtte så pænt spadserere rundt på stien, men absolut uden tilløb til leg og anden støjende adfærd. Det undrede man sig ikke over i 1956, for sådan var det jo også i alle andre parker og anlæg i København.

Det var først i begyndelsen af 1960'erne, at der begyndte at flytte andre familier med børn ind i huset, men mange var vi ikke, og du godeste, hvor var vi dog artige. Den første som fik tilladelse til pænt at sidde og læse på ejerens græs blev Lene, som i 1970 skulle til studentereksamen. Det blev grundigt diskuteret af ejendommens ældre frøkener, som der var en del af, og den overvejende stemning var, at det nok var i orden, da pigebarnet nu skulle være student. Først i begyndelsen af 1970'erne blev haven åbnet for beboerne, dog vovede ingen endnu at lægge sig på græsset, man nøjedes med pænt at sidde på bænke.

Ejeren sørgede for at både sikkerhed og moral blev vogtet grundigt. Dørtelefonsystemet var ikke kendt før i 1970'erne, men hver aften præcis kl.22.00 gik Hr. Årfing rundt og låste alle yderdøre, samtidig med at han kontrollerede, at der var ro og orden i huset. En enlig kvinde, som boede i nr. 4 i 60'erne, havde skiftende herrebekendtskaber og blev opsøgt og belært om, at dette var et hus med en god moral. Selv oplevede jeg at blive skældt ud i 1976, hvor jeg var flyttet ind i nr. 2 i stuen. Jeg havde nemlig en stabel valgmateriale fra et ikke helt velset parti liggende i vindueskarmen - og dette kunne ses fra gaden - hvis man virkelig stod på tæer. Jeg lovede bod og bedring, så jeg kunne blive boende!

Det, at yderdøre blev manuelt låst og åbnet næste morgen (beboerne havde selvfølgelig nøgler), havde den fordel, at det begrænsede uønskede gæster på trapperne noget. Indtil 1970 var der i Saxogade / Matthæusgadekarreen en spildplads samt et hudegarveri. Hjemløse, som ofte var "sprittere" kunne dér leje en trækvogn, som de kørte rundt i kvarteret med og indsamlede aviser, gamle klude og aluminiumsaffald - især kapsler fra mælkeflasker var populære. Når dagens indsamling var afregnet, gik turen for de forhutlede mænd til købmanden for at købe sig en lille flaske kogesprit, inden de skulle finde sig et sted at overnatte. Porte, kælderskakter og opgange var populære i vinterhalvåret. Ellers var det varmeriste og parkbænke, som ikke gav ly for sne og regn. Så specielt trapperummet i nr. 59 var eftertragtet, da det var muligt næsten at skjule sig under trappen. Ses kunne de ganske vist ikke, men lugtes! Jeg kan endnu fornemme den søde dunst af sprit, når man kom ned af trappen, som fortalte, at én var sluppet uset ind. Min far kunne ikke få sig selv til at smide dem ud i kulden, så normalt gav han dem det lille beløb, det kostede at få en madras på Himmelekspressen nede på Kalvebod Brygge. Men ud skulle de, da de jo skræmte "damerne".

Ejeren tog sig også grundigt af ejendommens tilstand. Alle lejligheder skulle jævnligt vedligeholdes, og han mindede beboerne om det, hvis der ikke var brugt af vedligeholdelseskontoen i en længere periode. Alt i huset skulle passes og kontrolleres, og f.eks. var der lukket for det varme vand hele skoleferien, så oliefyret kunne efterses. Det skulle vel heller ikke være nødvendigt at bade i varmt vand midt om sommeren. Spild af penge! Hovedtrapperne skulle lakeres i samme periode, så dér måtte man bruge køkkentrapperne.

På hovedtrapperne sad i øvrigt skilte om, at "handel og betleri var forbudt samt at opbæring af varer" skulle ske ad køkkentrapperne. Langt op i 1960'erne kom der tiggere ved køkkendøren for at bede fruene om "en madpakke til en arbejdsløs". I gårdene kom af og til musikanter (specielt fra den kendte Mundeling-familie) og spillede under skiltene med "al musiceren forbudt).

Mine forældre fik i 1966 den vilde idé at installere et badeværelse i lejligheden og søgte om tilladelse. I første gang fik de afslag, der var jo netop til personlig hygiejne anbragt håndvaske i soveværelset, ligesom der i den gamle vaskekælder med moderne gasopvarmning til gruekedlen var anbragt en bruser, som frit kunne benyttes, hvis man var til den slags. Efter mange forhandlinger og både ejerens (modvillige) og kommunens tilladelse, lykkedes det i 1967 familien at få fod under egen bruser.

Jeg flyttede hjemmefra i 1968 til naboernes store skræk - men fik i 1976 mulighed for at udskifte min udsanerede lejlighed med en dejlig 2-værelses i nr. 2, hvorpå min mors nabo sagde, at det nok var godt, at "barnet" (jeg var 26 år) var vendt hjem igen. Jo, jo, den store verden udenfor denne ejendom var et farligt sted!

Efter den tid blev meget forandret - i dag ejer vi vores hus, og børnene kan lege både på græs og i gård, og enlige mænd og kvinder kan have så mange kærester, de orker. Heldigvis!

Jette Riedel